

Petre
ISPIRESCU

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

LEGENDE SAU BASMELE ROMÂNILOR

LITERA

biblioteca școlarului

Petre

ISPIRESCU

LEGENDE
sau
BASMELE ROMÂNILOR

Litera
INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

TABEL CRONOLOGIC

1830 *ianuarie* se na=te la Bucure=ti,]n mahalaua Pesc[ria Veche, Petre Ispirescu, scriitor =i folclorist. Tat[l s[u Gheorghe avea o frizerie. Mama, Elena, de origine transilv[nean[, era, se pare, o povestitoare ne]ntrecut[. De la p[rin\i sau de la calfele =i clien\ii tat[lui s[u, Ispirescu a putut asculta,]n copil[rie, numeroase crea\ii populare, mai ales basme. “N-am trecut nici patru clase primare”, m[rturise=te Ispirescu lui J. U. Jarnic. Din ini\iativa mamei, Petre este deprins s[citeasc[de c[tre dasc[lul Nicolai de la biserica Udricani din cartierul lor (pe atunci Bucure=tii aveau 90 de cartiere).

1840 Petre Ispirescu]=i continu[studiile la cantorul Lupescu de la biserica Olteni.

1842 B[iatul]nva\[“psaltichia” cu profesorul de muzic[George Voiculescu de la biserica Domni\a B[la=a. Cur`nd, ]mpreun[ cu al\i cinci elevi, el c`nt[ ]n fiecare duminic[la mes[=i c`=tig[ astfel lunar, timp de doi ani de zile, c`te 10 lei pa lun[. Din pricina lipsurilor materiale, se vede nevoit, la 12 ani, s[-=i asigure singur existen\a.

1844 Nereu=ind s[-=i des[v`r=easc[ instruc\ia ]n =coal[, dar avid de c`t mai multe cuno=tin\e, Ispirescu intr[ucenic la tipografia condus[de Z. Carcalechi, sper`nd c[ acolo unde se tip[resc c[r\ile se poate studia. Z. Carcalechi edita din 1843 ziarul “Vestitorul rom`nesc”. Aici Ispirescu lucra c`te 14 ore pe zi.

1848 Se califie[ ]n meseria de tipograf. Devine serios, st[ruitor =i solitar. Patronul]i m[re=te salariul =i responsabilit[\ile, iar duminicile]l invit[s[-=i petreac[timpul liber]n familia sa, probabil,]n speran\a de a-=i m[rita fiica dup[d`nsul.

1849 Pentru a o distra pe maic[-sa]ntristat[de doliul recent, Petre]nva\[s[c`nte la ghitar[. }nzestrat cu sim\ artistic, scrie primele sale versuri. Dar continu[s[cread[pe parcursul]ntregii vie\i, f[r[a putea fi satisf[cut: lipsa sa de instruire este prea mare. La fel =i]n cazul prozei memorialiste,

ca =i]n cel al versurilor,]ncerc[rile sale r[m`n]mbin[ri hibride de influen\e insuficient asimilate.

1853 Un amic]n v`rst[, medic, =i un negustor, un om retras de afaceri, ]l ]nva\[ franceza d`ndu-i lec\ii seara dup[lucru. Nop\ile medita. C`nd avea timp scria pe tot felul de h`rtii =i citea tot ce-i c[dea]n m`n[.

1854 Patronul s[u, de ast[dat[,]i propune s-o ia]n c[s[torie pe-o nepoat[. Petre refuz[, p[r[se=te tipografia =i se angajeaz[la alta Copainig. Aici se tip[resc]n traducere *Atala*, *Paul =i Virgina*, Swift, Rousseau, Dumas, Victor Hugo, Cervantes. Petre continu[s[locuiasc[ ]mpreun[cu mama =i-=i petrecea duminicile acas[; depune eforturi s[citeasc[Fabulele lui Florian]n original.

1858 Accept[s[imprime, f[r[a prezenta textul cenzurii, *Coresponden\a secret[a principelui Vogoride*, un text util al unui grup de partizani ai Unirii Principatelor. Poli\ia]i aresteaz[pe to\i participan\ii afacerii,]n afar[de Ispirescu, care petrece trei s[pt[m`ni ]n ]nchisoare, pierz`ndu-=i serviciul =i r[m`n`nd astfel trei luni f[r[lucru. Abia la finele anului, Vasile Boerescu, participant al Unirii =i viitorul ministru de externe,]i oferi direc\ia unei tipografii mai moderne, care poseda prima pres[mecanic[din Bucure=ti =i imprima revista “Na\ionalul”.

1859 Are loc Unirea celor dou[principate rom`ne=ti prin alegerea domnitorului Moldovei =i al Valahiei A.I.Cuza. Ispirescu urm[re=te cu interes evenimentele.

1860 La tipografie, el devine asociatul unei p[r\i egale: Boerescu de\ine capitalul, iar Ispirescu direc\ia =i activitatea. Lucr[torii =i clien\ii]i poart[stima =i respectul. A fost perioada cea mai fericit[din via\a lui, mai luminoas[ ]n stare a bucura pe maica lui s[rman[. Tr[ia]n lini=te =i pace, cu con=tiin\a]mp[cat[.

1861 Decide s[se]nsoare. }=i cump[r[o cas[pe strada S[lciilor, ast[zi]n plin centrul Bucure=tilor. Activitatea sa de tipograf]l face s[intre]n contact cu scriitorii =i cu oamenii timpului s[u. (I. Ionescu de la Brad, N. Filimon, I. Ghica, D. Bolintineanu).

1862 Talentul s[u se dezv[luie]ns[ ]n basme, c[ci limbajul popular]i era mai apropiat =i]l st[p`nea ca un adev[rat povestitor anonim. Primele basme, =ase la num[r, le public[ ]n “|[ranul rom`n” la]ndemnul lui N. Filimon. Este vorba de basmele *Tinere\e f[r[b[tr`ne\e =i via\[ f[r[ moarte, Pr`slea*

cel voinic =i merele de aur, *Balaurul cel cu =apte capete*, *Fata de]mp[rat =i pescarul*, *Fiul v`n[torului* =. a. }n acela=i an tip[re=te =i prima culegere de basme ast[zi devenit[o raritate bibliografic[.

1863 Vasile Boerescu, asociatul s[u,]=i vinde imprimeria =i Ispirescu r[m`ne f[r[ lucru. C. A. Rosetti, viitor ministru, ]l invit[ s[ ia direc\ia imprimeriei unde ie=ea de sub tipar *Rom`nul*, revista partidului liberal, atunci]n opozi\ie.

1864 Guvernul suprim[*Rom`nul*: Ispirescu din nou se afl[ f[r[ serviciu. }mpreun[ cu al\i asocia\i, Walter =i Göbl, fondeaz[ “Tipografia Lucr[torilor asocia\i”. Poemele lui Bolintineanu, imprimate de Ispirescu, se ]nvrednicesc la Expozi\ie de madalia de argint. Cu un an mai t`rziu Ispirescu conduce personal foaia “Tipograful rom`n”. Timp de un deceniu, din 1862 p`n[ ]n 1872, autorul nu public[nici un basm.

1866 Abdicarea de la tron a domnitorului A. I. Cuza este consemnat[cu regret de c[tre *Revista* sa. La invita\ia lui Ion Ghica, ministrul de interne, accept[s[supravegheze =i s[ia direc\ia Imprimeriei de Stat. Demisioneaz[peste doi ani.

1868 Ispirescu, coasociat]mpreun[cu al\i trei asocia\i, fondeaz[“Noua tipografie a Laboratorilor rom`ni”. Lucreaz[temeinic, dar cheltuielile devin o chestiune complicat[.

1872 Apare cea de-a doua serie de basme: *Legende sau basmele rom`nilor*. *Ghicitori =i proverburi*. Cu o prefa\[de B. P. Hasdeu. Situa\ia lui se amelioreaz[. Este]ncurajat, apreciat pentru calit[\ile scrisului s[u =i pentru cunoa=terea profund[=i inestimabil[a crea\iei populare.

1873 Scoate de sub tipar la Marea tipografie a Laboratorilor rom`ni *Snoave sau pove=ti populare*.

1874 Public[*Snoave sau pove=ti populare* la aceea=i tipografie.

1876 Apar *Ispravele =i via\a lui Mihai Viteazul*.

1877 Public[un articol intitulat *Basme rom`ne =i basmele franceze*.

1878 R[mas de unul singur la imprimerie, Ispirescu]i transform[numele]n “Tipografia Academiei Rom`ne”. Moses Gaster public[un articol elogios despre Ispirescu]n “Magasin für die Literatur des Auslandes”.

1879 Imprim[volumul *Din pove=tile unchiului sf[tos*, basme p[g`ne=ti, sub influen\a lui A. I. Odobescu care de fapt le =i prefa\eaz[. Basmele constituie o prelucrare de mituri din folclorul universal, fragmente de mitologie greac[povestit[pentru copii =i]ntr-un limbaj popular.

1880 Moses Gaster public[un nou articol despre Ispirescu]n “Literatur Blatt

für die Germanische und Rumänische Philologie”. }=i petrece nop\ile copiind texte pentru J. Urban Jarnik care proiecta s[fac[la Viena o Crestoma\ie rom`n[ de texte vechi rare. Munca nu se l[s[ mult a=teptat[. Cu aceast[ ocazie luã contact cu Eminescu =i cu Slavici =i reu=i, ]n urma lecturilor destul de sistematice, s[ dea via\[ vechilor texte ale literaturii rom`ne.

1881 Pentru]nt`ia oar[ ]n via\[Ispirescu p[r[se=te Bucure=tii pentru a se]ntoarce]napoi =i vine la Ro=iorii-de-Verde, un or[=el situat la 120 km de Bucure=ti, unde fiic[-sa trebuia s[fie numit[institutoare.

1882 Public[principala oper[a vie\ii sale *Legende sau basmele rom`nilor*, adunate din gura poporului de Ispirescu, culeg[tor-tipograf, unde figureaz[ 37 din cele mai frumoase basme, cu o prefa\[ de Vasile Alecsandri. Articole elogioase apar ]n *Revista de Istorie, arheologie =i filologie, Gazeta Transilvaniei, Telegraful rom`n, Rom`nia liber[, Familia*. Academia]ns[nu]ncoron[volumul, dup[cum]l f[cuse Alecsandri s[spere pe autor.

1883 Un librar din provincie reimprim[=i desface volumele scriitorului. La 21 iunie Ispirescu are prima congestie cerebralã.

1885 Se preocup[, primul la noi, de valorificarea folclorului copiilor,]n volumul *Jocuri =i juc[rii de copii*, adunate de Ispirescu, culeg[tor-tipograf (Sibiu, Editura Institutului tipografic).

1886 *Din pove=tile unchiului sf[tos, Despre pomul Cr[ciunului* (Krist-Baum) de Ispirescu culeg[tor-tipograf, (Bucure=ti, Tipografia Academiei Rom`ne).

Pove=ti morale, adunate din gura poporului de Ispirescu, culeg[-tor-tipograf, Bucure=ti, Tipografia Academiei Rom`ne.

1887 La 27 noiembrie o nou[congestie cerebral[ ]l love=te la masa de lucru =i]l duce]n bezna nop\ii. +edin\a literar[a grupului de la *Revista Nou[* (compus[din Ionescu-Gion, Delavrancea, Vlahu\[, Hasdeu) este suspendat[la anun\area mor\ii sale. Majoritatea publica\iilor public[necrologuri.

1960 *Basme, legende, snoave*. Edi\ie]ngrijit[de Radu Albala, cu o prefa\[de Corneliu B[rbulescu. ESPLA, Col. "BPT" Buc. *Legende sau basmele rom`nilor*. Edi\ie]ngrijit[de Aristi\a Avramescu. Prefa\[de Iorgu Iordan. EPL, Bucure=ti.

1969- *Opere*. Edi\ie]ngrijit[, note =i variante, glosar =i bibliografie de Aristi\a
1971 Avramescu, studiu introductiv de Corneliu B[rbulescu, EPL., Bucure=ti, 1969, vol. I; vol. II, — Minerva,Bucure=ti, 1971.